

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA MACEJA ŠPUNARA [*MACIEJ SZPUNAR*] SECINĀJUMI,
sniegti 2016. gada 10. martā¹

Lietā C-12/15

Universal Music International Holding BV

pret

Michael Tétreault Schilling,

Irwin Schwartz,

Josef Brož

(Hoge Raad der Nederlanden (Nīderlandes Augstākā tiesa) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa — Jurisdikcija civillietās un komercietās — Regula (EK) Nr. 44/2001 — Lietas, kas attiecas uz neatļautu darbību vai kvazideliktu — Vieta, kur iestāties notikums, kas rada kaitējumu — Finansiāli zaudējumi

I – Ievads

1. Ir labi zināms, ka jurisdikcijas piešķiršanas sistēma civillietās un komercietās, kas ieviesta ar Regulu (EK) Nr. 44/2001², ir balstīta uz šīs regulas 2. panta 1. punktā paredzēto vispārējo noteikumu, saskaņā ar kuru personas, kuru domicils ir kādā dalībvalstī, var iesūdzēt attiecīgās dalībvalsts tiesā, un ka viena no atkāpēm no šī noteikuma ir Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punktā, kurā ir noteikts, ka lietās, kas attiecas uz neatļautu darbību, personu, kuras domicils ir kādā dalībvalstī, citā dalībvalstī var iesūdzēt tās vietas tiesā, kur iestāties notikums, kas rada kaitējumu.

2. Izskatāmās lietas galvenais jautājums ir par to, vai ar finansiāliem zaudējumiem, kas nodarīti kādā dalībvalstī pēc pretiesiskas darbības citā dalībvalstī, vien var pamatot jurisdikciju atbilstoši Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punktam.

II – Atbilstošās tiesību normas

3. Regulas Nr. 44/2001 2. panta 1. punktā ir noteikts:

“Saskaņā ar šo regulu, personas, kuru domicils ir kādā dalībvalstī, neatkarīgi no viņu pilsonības, var iesūdzēt attiecīgās dalībvalsts tiesā.”

4. Šīs regulas 5. pantā ir paredzēts:

“Personu, kuras domicils ir kādā dalībvalstī, citā dalībvalstī var iesūdzēt:

[..]

¹ — Oriģinālvaloda – franču.

² — Padomes 2000. gada 22. decembra Regula par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (OV 2001, L 12, 1. lpp.).

3. lietās, kas attiecas uz kaitējumu vai neatļautu rīcību, tās vietas tiesā, kur kaitējums noticis vai varējis notikt;

[..].”

III – Pamatlietas rašanās fakti un prejudiciālie jautājumi

5. *Universal Music International Holding BV* (turpmāk tekstā – “*Universal Music*”) ir mūzikas ierakstu izdevniecība, kas reģistrēta Bārnā [*Baarn*] (Nīderlande) un kas ietilpst *Universal Music Group*, kura ir reģistrēta Amerikas Savienotajās Valstīs. *Universal Music International Ltd* (turpmāk tekstā – “*Universal Ltd*”) ir *Universal Music* māsasuzņēmums un arī *Universal Music Group* daļa.

6. 1998. gadā *Universal Ltd*, *B&M spol. s r. o.* (turpmāk tekstā – “*B&M*”) – Čehijas Republikā reģistrēta sabiedrība –, kā arī *B&M* akcionāri vienojās, ka viena vai vairākas šīs grupas sabiedrības – kā sabiedrība, kas galu galā ir šim nolūkam izraudzīta *Universal Music Group* ietvaros, – vispirms iegādāsies 70 % *B&M* akciju un vēlāk 2003. gadā – atlikušās akcijas. Akciju cena bija jānosaka 2003. gadā šo atlikušo 30 % iegādes brīdī. Šīs vienošanās tika atspoguļotas nodomu protokolā, kurā par mērķi noteica pārdošanas cenu, kas līdzvērtīga pieckāršai *B&M* vidējai gada peļņai.

7. Līgumslēdzējas puses risināja sarunas par 70 % *B&M* akciju pārdošanu un nodošanu un par akciju pirkuma iespējas līgumu attiecībā uz atlikušajiem 30 % akciju. Pēc *Universal Music Group* juridiskā dienesta pieprasījuma akciju pirkuma iespējas līgumu izstrādāja Čehijas Republikas advokātu birojs *Burns Schwartz International*. No 1998. gada augusta beigām starp *Universal Music Group* juridisko dienestu, *Burns Schwartz International* un *B&M* akcionāriem notika apmaiņa ar astoņiem līguma projektiem. Šo sarunu gaitā *Universal Music* tika norādīta kā pircēja.

8. 1998. gada 5. novembrī *Universal Music*, *B&M* un pēdējās minētās akcionāri noslēdza akciju pirkuma iespējas līgumu.

9. No Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka *Burns Schwartz International* darbinieks nav pilnībā pārņēmis *Universal Music Group* juridiskā dienesta ierosināto grozījumu un tādēļ pārdošanas cena salīdzinājumā ar paredzēto pārdošanas cenu, kura vēlāk bija jāreizina ar akcionāru skaitu, tika pieckāršota.

10. Kad 2003. gada augustā *Universal Music* izpildīja savu pienākumu iegādāties atlikušos 30 % akciju no *B&M* akcionāriem un aprēķināja paredzēto pārdošanas cenu, kas bija CZK 10 180 281 (aptuveni EUR 313 770,41), *B&M* akcionāri pieprasīja summu, kas izriet no akciju pirkuma iespējas līgumā paredzētās formulas un kas bija CZK 1 003 605 620 (aptuveni EUR 30 932 520,27).

11. *Universal Music* un *B&M* akcionāri nolēma iesniegt savu strīdu izskatīšanai šķīrējtiesas komisijā, kurā viņi 2005. gada 31. janvārī noslēdza vienošanos par izlīgumu. Izpildot šo vienošanos par izlīgumu, *Universal Music* samaksāja summu EUR 2 654 280,03 apmērā par atlikušajiem 30 % akciju (turpmāk tekstā – “izlīguma summa”). Izlīguma summu tā samaksāja, veicot pārvedumu no bankas konta, kurš tai pieder Nīderlandē. Pārskaitījums tika veikts uz kontu, kas *B&M* akciju pārdevējiem akcionāriem pieder Čehijas Republikā.

12. *Universal Music* cēla prasību *rechtbank Utrecht* (Utrehtas tiesa), lūdzot piespriest atbildētājiem solidāri samaksāt EUR 2 767 861,25, pieskaitot procentus un tiesāšanas izdevumus saskaņā ar to atbildību par kvazideliktu. Šis prasījums atbilst kaitējumam, kas *Universal Music*, kā tā to apgalvo, ir nodarīts *Burns Schwartz International* darbinieka nolaidības dēļ, izstrādājot akciju pirkuma iespējas līguma tekstu. Pieprasīto kaitējuma summu veido starpība starp paredzēto pārdošanas cenu, no vienas puses, un izlīguma summu un tiesāšanās izdevumiem, kuri *Universal Music* ir bijuši jāmaksā saistībā ar šķīrējtiesu un vienošanos par izlīgumu, no otras puses.

13. *Universal Music* norādīja, ka atbildētājiem pārvestās darbības dēļ tai ir nodarīti “sākotnējie finansiālie zaudējumi” Nīderlandē, jo tā ir samaksājusi izlīguma summu un tiesāšanās izdevumus, kuri ir saistīti ar šķīrējtiesu, kā arī vienošanos par izlīgumu, izmantojot savu Nīderlandē, kur tā ir reģistrēta, esošo īpašumu.

14. *M. T. Schilling* un *J. Brož*, kuru domicils ir attiecīgi Rumānijā un Čehijas Republikā, apstrīdēja Nīderlandes tiesas jurisdikciju, norādot, ka izlīguma summas un tiesāšanās izdevumu, kuri segti no *Universal Music* īpašuma, maksājums nevar tikt uzskatīts par sākotnējiem finansiāliem zaudējumiem, kas radušies Nīderlandē pēc darbības, kura veikta Čehijas Republikā.

15. Ar 2009. gada 27. maija spriedumu *rechtbank Utrecht* (Utrehtas tiesa) atzina, ka tai nav jurisdikcijas izskatīt *Universal Music* iesniegto pieteikumu. Tā uzskata, ka *Universal Music* apgalvotais kaitējums esot tikai finansiāli zaudējumi, kas ir notikuma, kurš rada kaitējumu, tiešas sekas. Rodoties jautājums par to, vai vieta, kur bija radušies šie zaudējumi, kas šajā gadījumā ir Bārna, proti, *Universal Music* juridiskās adreses vieta, var tikt uzskatīta par notikuma, kas rada kaitējumu, vietu Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punkta izpratnē. Pēc *rechtbank Utrecht* (Utrehtas tiesa) uzskata, tā tas nav, jo nepastāvot pietiekama saikne, kas ļauj pieņemt, ka Nīderlandes tiesai ir jurisdikcija saskaņā ar minētās regulas 5. panta 3. punktu.

16. *Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden* (Arnemas-Leuwardenas Apelācijas tiesa), kurā *Universal Music* iesniedza apelācijas sūdzību, ar 2013. gada 15. janvāra spriedumu apstiprināja *rechtbank Utrecht* (Utrehtas tiesa) spriedumu. Runājot par minēto 5. panta 3. punktu, šī tiesa uzskatīja, ka šajā lietā nepastāvot īpaši cieša saikne starp pieteikumu un tiesu, kurā iesniegts pieteikums, kas ir kritērijs Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punkta piemērošanai. Tikai tas vien, ka izlīguma summa bija jāsedz Nīderlandē reģistrētai sabiedrībai, neesot pietiekams pamats Nīderlandes tiesas jurisdikcijai.

17. *Universal Music* iesniedza kasācijas sūdzību par apelācijas tiesas spriedumu *Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlandes Augstākā tiesa). *M. T. Schilling* un *J. Brož* katrs atsevišķi iesniedza nosacītu kasācijas pretsūdzību.

18. Iesniedzējtiesa norāda, ka spriedumā *Marinari*³ Tiesai ir bijusi iespēja nospriest, ka vieta, kurā, kā cietušais norāda, viņam ir nodarīti finansiāli zaudējumi, kas izriet no sākotnējā kaitējuma, kurš radies citā dalībvalstī, nevar tikt uzskatīta par vietu, kur iestājies notikums, kas rada kaitējumu saskaņā ar Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punktu.

19. Tomēr Tiesa vēl nav precizējusi – atbilstoši kādam kritērijam vai nostājai valsts tiesa varētu noteikt, vai runa ir par sākotnējiem finansiālajiem zaudējumiem, sauktiem arī par pamata finansiālajiem zaudējumiem vai tiešajiem finansiālajiem zaudējumiem, vai arī par finansiālajiem zaudējumiem, kas ir pēdējo minēto rezultāts vai arī izriet no tiem un kas tiek saukti arī par izrietošajiem zaudējumiem vai netiešajiem zaudējumiem.

20. Tāpat Tiesa nav norādījusi – atbilstoši kādam kritērijam vai nostājai valsts tiesai būtu jānosaka vieta, kur finansiālie zaudējumi – tieši vai netieši – ir radušies vai ir uzskatāms, ka tie ir radušies.

21. *Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlandes Augstākā tiesa) uzskata, ka rodas arī jautājums par to, vai un cik lielā mērā valsts tiesai, kurai tiek lūgts izvērtēt, vai atbilstoši Regulai Nr. 44/2001 tai ir jurisdikcija konkrētajā lietā, ir pienākums pamatot savu vērtējumu ar pieteikuma iesniedzēja vai prasītāja šajā ziņā nozīmīgiem apgalvojumiem un vai tai ir jāņem vērā arī atbildētāja iesniegtie elementi, lai apstrīdētu šos apgalvojumus.

3 — C-364/93, EU:C:1995:289.

22. Šādos apstākļos iesniedzējtiesa nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai Regulas [Nr. 44/2001] 5. panta 3. [punkts] ir jāinterpretē tādējādi, ka par “vietu, kur iestāties notikums, kas rada kaitējumu”, var uzskatīt vietu tajā dalībvalstī, kur ir radies kaitējums, ja šo kaitējumu veido vienīgi finansiālie zaudējumi, kas tieši izriet no citā dalībvalstī veiktas prettiesiskas darbības?
- 2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša:
 - a) Atbilstoši kādam kritērijam vai nostājai valsts tiesai, izvērtējot savu jurisdikciju atbilstoši Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. [punktam], ir jānosaka, vai konkrētajā lietā runa ir par finansiāliem zaudējumiem, kas tieši izriet no prettiesiskas rīcības (“sākotnējie finansiālie zaudējumi” vai “tiešie finansiālie zaudējumi”), vai arī par finansiāliem zaudējumiem, kas ir citā vietā nodarīto sākotnējo zaudējumu vai zaudējumu, kas izriet no citā vietā nodarīta kaitējuma (“izrietošie zaudējumi” vai “netiešie materiālie zaudējumi”), rezultāts?
 - b) Atbilstoši kādam kritērijam vai nostājai valsts tiesai, izvērtējot savu jurisdikciju atbilstoši Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. [punktam], ir jānosaka vieta, kurā finansiālie zaudējumi – tiešie vai netiešie – konkrētajā lietā ir radušies vai ir uzskatāms, ka ir radušies?
- 3) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, vai Regula Nr. 44/2001 ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesai, kurai tiek lūgts izvērtēt, vai atbilstoši regulai konkrētajā lietā tai ir jurisdikcija, ir pienākums, veicot savu vērtējumu, pamatoties uz pieteikuma iesniedzēja vai prasītāja šajā ziņā nozīmīgiem apgalvojumiem, vai arī tādējādi, ka šai tiesai ir jāņem vērā elementi, ko atbildētājs ir norādījis, lai apstrīdētu minētos apgalvojumus?”

23. Prasītāja pamatlietā, *M. T. Schilling* un *J. Brož*, Grieķijas valdība, kā arī Eiropas Komisija iesniedza apsvērumus un tika uzklauti tiesas sēdē, kas notika 2015. gada 25. novembrī.

IV – Analīze

A – Ievada piezīmes

24. Šajos secinājumos es citēšu Tiesas judikatūru par 1968. gada 27. septembra Konvenciju par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās⁴, kurā grozījumi ir izdarīti ar turpmākām konvencijām par jaunu dalībvalstu pievienošanos šai konvencijai (turpmāk tekstā – “Briseles konvencija”), ņemot vērā, ka, tā kā ar Regulu Nr. 44/2001 tika aizstāta Briseles konvencija, Tiesas sniegtā šīs konvencijas noteikumu interpretācija ir piemērojama arī minētās regulas noteikumiem tad, kad šo tiesību aktu noteikumus var kvalificēt kā līdzvērtīgus⁵. Proti, galvenā tiesību norma izskatāmajā lietā, t.i., Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punkts, ir izteikta gandrīz identiskā redakcijā Briseles konvencijas, kuras sistēmā tā ir pārņēmusi, atbilstošajai tiesību normai. Ņemot vērā šādu atbilstību, saskaņā ar Regulas Nr. 44/2001 preambulas 19. apsvērumu ir jānodrošina abu tiesību aktu interpretācijas turpinātība⁶.

4 — OV 1972, L 299, 32. lpp.

5 — Spriedums *TNT Express Nederland* (C-533/08, EU:C:2010:243, 36. punkts un tajā minētā judikatūra).

6 — Skat. arī attiecībā tieši uz Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punktu spriedumu *Zuid-Chemie* (C-189/08, EU:C:2009:475, 19. punkts).

B – Par pirmo jautājumu

25. Ar savu pirmo jautājumu iesniedzējtiesa vaicā, vai Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka par “vietu, kur iestāties notikums, kas rada kaitējumu”, var uzskatīt vietu tajā dalībvalstī, kurā ir radies kaitējums⁷, ja šo kaitējumu veido vienīgi finansiālie zaudējumi, kas tieši izriet no citā dalībvalstī veiktas prettiesiskas darbības.

26. Iesniedzējtiesa būtībā vēlas uzzināt, vai finansiālie zaudējumi, kas nodarīti kādā dalībvalstī, ir pietiekams piesaistes kritērijs, lai noteiktu kompetento tiesu atbilstoši Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punktam.

27. Tikai atkāpjoties no pamatprincipa, kurš ietverts Regulas Nr. 44/2001 2. panta 1. punktā un kurš piešķir jurisdikciju tās dalībvalsts tiesām, kuras teritorijā ir atbildētāja domicils, šīs regulas II nodaļas 2. iedaļā ir paredzēts noteikts skaits piešķiramo īpašo jurisdikciju, kuru vidū ietilpst arī minētās regulas 5. panta 3. punktā ietvertā norma par jurisdikciju⁸. Ciktāl tās vietas tiesu, kur iestāties vai var iestāties notikums, kas rada kaitējumu, jurisdikcija ir uzskatāma par īpašās jurisdikcijas noteikumu, šis noteikums ir jāinterpretē autonomi un šauri⁹, nepieļaujot interpretāciju, kas pārsniegtu minētajā regulā tieši paredzēto [šīs jurisdikcijas piešķiršanas] gadījumu robežas¹⁰.

28. Galvenais iemesls īpašās jurisdikcijas noteikumam Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punktā saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru ir balstīts uz īpaši ciešu saikni starp strīdu un tās vietas tiesu, kur iestāties notikums, kurš rada kaitējumu, kas pareizas tiesvedības un procesa lietderīgas organizācijas apsvērumu dēļ attaisno jurisdikcijas piešķiršanu šai tiesai¹¹. Protī, tās vietas tiesa, kur iestāties notikums, kas rada kaitējumu, parasti ir vispiemērotākā lietas izskatīšanai, it īpaši tiesvedības tuvuma un pierādījumu iesniegšanas vienkāršības dēļ¹².

29. Tādējādi Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punktā ir noteikts, ka personu, kuras domicils ir kādā dalībvalstī, citā dalībvalstī var iesūdzēt lietās, kas attiecas uz neatļautu darbību, – tās vietas tiesā, kur iestāties vai var iestāties *notikums, kas rada kaitējumu*.

30. Es atzīmēju, ka šajā tiesību normā nekas nav teikts par *zaudējumu* vai *kaitējumu*, bet ir norādīts *notikums, kas rada kaitējumu*. Tādējādi Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punkta tekstā galvenokārt ir minēts nevis kaitējums, bet gan notikums, kas ir radījis kaitējumu. Šīs tiesību normas loģika man šķiet acīmredzama – tiesa parasti vislabāk varēs apkopot faktus, uzklaut lieciniekus un veikt jebkuru procesuālo darbību vietā, kur faktiski ir ticis radīts kaitējums.

31. Tādējādi ir ļoti zināms, ka kopš lietas, kura ir būtiska un kurā tika pasludināts spriedums *Bier*, tā sauktais spriedums “Kālija hlorīda raktuves”¹³, jēdzienu “vieta, kur iestāties notikums, kas rada kaitējumu” Tiesa interpretē kā tādu, kurš ietver divas dažādas vietas, proti, vietu, kur ir radies kaitējums¹⁴, un vietu, kur iestāties notikums¹⁵, kas ir kaitējuma cēlonis¹⁶.

7 — Lai izvairītos no jebkādas sajaukšanas iespējas, vēlos uzsvērt, ka termini “kaitējums” un “zaudējums” šajos secinājumos tiek lietoti vienādā nozīmē.

8 — It īpaši skat. spriedumus *Coty Germany* (C-360/12, EU:C:2014:1318, 44. punkts) un *Melzer* (C-228/11, EU:C:2013:305, 23. punkts).

9 — Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru. It īpaši skat. spriedumus *Holterman Ferho Exploitatie* u.c. (C-47/14, EU:C:2015:574, 72. punkts); *CDC Hydrogen Peroxide* (C-352/13, EU:C:2015:335, 37. punkts) un *Kolassa* (C-375/13, EU:C:2015:37, 43. punkts).

10 — It īpaši skat. spriedumus *Coty Germany* (C-360/12, EU:C:2014:1318, 45. punkts) un *Melzer* (C-228/11, EU:C:2013:305, 24. punkts).

11 — Skat. spriedumu *Zuid-Chemie* (C-189/08, EU:C:2009:475, 24. punkts un tajā minētā judikatūra).

12 — Spriedums *Zuid-Chemie* (C-189/08, EU:C:2009:475, 24. punkts un tajā minētā judikatūra).

13 — 21/76, EU:C:1976:166.

14 — Saukts par “Erfolgsort” saskaņā ar Vācijas doktrīnu.

15 — Saukts par “Handlungsort” saskaņā ar Vācijas doktrīnu.

16 — 21/76, EU:C:1976:166, 24. punkts. Skat. arī spriedumus *Zuid-Chemie* (EU:C:2009:475, 23. punkts) un *Kainz* (C-45/13, EU:C:2014:7, 23. punkts).

32. Attiecībā uz finansiāliem zaudējumiem spriedumā *Marinari*¹⁷ Tiesa nosprieda, ka jēdziens “vieta, kur iestājies notikums, kas rada kaitējumu” neattiecas uz vietu, kurā cietušajam, kā viņš apgalvo, ir tikuši radīti no sākotnējā zaudējuma, kas radīts un ciests citā dalībvalstī, *izrietošie* finansiālie zaudējumi¹⁸. Šajā lietā prasītājs bankas meitasuzņēmumā Apvienotajā Karalistē bija iesniedzis žūksni vekseļu, kurus bankas darbinieki bija atteikušies atlīdzināt, un turklāt viņi vienlaikus paziņojuši policijai par šādām sekām, norādot uz vekseļu šaubīgo izcelsmi, kas bija izraisījis prasītāja apcietināšanu un vekseļu konfiskāciju. Pēc tam, kad prasītāju bija attaisnojusi Anglijas tiesa, viņš bija vērsies Itālijas tiesā, lai tā piespriestu bankai atlīdzināt tās darbinieku nodarītos zaudējumus. Prasījums attiecās uz to, lai tiktu atlīdzināta neatmaksāto vekseļu vērtība un kaitējums, kas viņam esot ticis nodarīts aizturēšanas, kā arī vairāku ligumu laušanas un reputācijas aizskāruma dēļ.

33. Pamatlietā līgums, kurā ietverts kļūdainais noteikums, ir ticis apspriests un parakstīts Čehijas Republikā. Līgumslēdzēju pušu tiesības un pienākumi, tostarp *Universal Music* pienākums attiecībā uz atlikušajiem 30 % akciju samaksāt augstāku summu nekā sākotnēji paredzētā summa, ir tikuši definēti šajā dalībvalstī. Šis līgumiskais pienākums, ko līgumslēdzējām pusēm nebija nodoma radīt, ir radies Čehijas Republikā. Tādējādi tieši šajā dalībvalstī pienākums maksāt augstāku, nekā paredzēts, cenu ir kļuvis par neatceļamu un tādu, kas ir jāņem vērā, un, manuprāt, tajā kaitējums ir radies.

34. Šis konstatējums nozīmētu, ka pirmais un otrais jautājums kļūst hipotētiski, jo, piemērojot pastāvīgo judikatūru, “vieta, kur iestājies notikums, kas rada kaitējumu” ir Čehijas Republikā.

35. Tomēr iesniedzējtiesa norāda, ka Tiesas judikatūrā tā nav guvusi atbildi uz jautājumu, vai vienīgi finansiālie zaudējumi var veidot “Erfolgsort” un tādējādi būt jurisdikcijas pamatā atbilstoši Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punktam. Citiem vārdiem sakot, tā vaicā, vai atbilstoši iepriekš minētajai normai pastāv jurisdikcija, ja attiecīgajā vietā nav noticis [pats] sākotnējais kaitējums, tāpat kā lietā, kurā tika pasludināts spriedums *Marinari*¹⁹.

36. Pakārtoti un šādā gadījumā izskatāmās lietas galvenais jautājums ir par to, vai Tiesas apgalvojums spriedumā “Kālija hlorīda raktuves”²⁰, ka jēdziens “vieta, kur iestājies notikums, kas rada kaitējumu” ietver divas vietas, ir piemērojams arī tad, ja zaudējumi ir pilnībā finansiāli.

37. Manuprāt, tas tā nav.

38. Ja runa ir par finansiāliem zaudējumiem, proti, zaudējumiem, kas izpaužas vienīgi kā finanšu līdzekļu samazināšanās²¹, es nedomāju, ka jēdziens “Erfolgsort” būtu pilnīgi atbilstošs²². Dažās situācijās jēdzieni “Handlungsort” un “Erfolgsort” nevar tikt nodalīti. Lai noteiktu iespējamo “Erfolgsort”, šādā situācijā viss būtu atkarīgs no vietas, kur atrodas finanšu līdzekļi, un tā parasti sakrīt ar dzīvesvietu vai – juridiskās personas gadījumā – juridiskās adreses vietu. Šis jautājums bieži ir nejaušs un ir saistīts ar apsvērumiem, kuriem nav nekādas saiknes ar attiecīgajiem faktiem.

39. Līdz ar to es būtu piesardzīgs, burtiski piemērojot judikatūru, kas izriet no sprieduma “Kālija hlorīda raktuves”²³, situācijai, kurā zaudējumi ir finansiāli. Kā Komisija to pamatoti uzsver savos apsvērumos, ne jau tāpēc, lai paplašinātu atkāpi no vispārējā noteikuma par jurisdikciju, Tiesa spriedumā “Kālija hlorīda raktuves”²⁴ ir atzinusi iespēju prasītājam izvēlēties vai nu vietu, kurā

17 — C-364/93, EU:C:1995:289.

18 — Skat. spriedumu *Marinari* (C-364/93, EU:C:1995:289, 21. punkts).

19 — C-364/93, EU:C:1995:289.

20 — 21/76, EU:C:1976:166.

21 — “Vermögensschade” iesniedzējtiesas terminoloģijā.

22 — Protams, citādi ir tad, ja neatļauta darbība attiecas tieši uz īpašumu pašu par sevi. Šādā situācijā man ir skaidrs, ka “Erfolgsort” ļoti labi var būt vieta, kurā finansiāli zaudējumi ir nodarīti. Šajā ziņā skat. arī Mankowski, P., no Magnus, U., un Mankowski, P., *Brussels Ibis Regulation – Commentary*, Verlag Dr. Otto Schmidt, Ķelne, 2016, 7. pants, 328. punkts.

23 — 21/76, EU:C:1976:166.

24 — 21/76, EU:C:1976:166.

kaitējums ir radies, vai arī vietu, kurā iestājies notikums, kas ir kaitējuma cēlonis. Šādas izvēles iemesls ir saistīts ar nepieciešamību atrasties pēc iespējas tuvāk lietas apstākļiem un izraudzīties vispiemērotāko tiesu, lai atrisinātu strīdu, un šajā kontekstā lietderīgi organizēt procesu, piemēram, apkopojot pierādījumus un uzklusot lieciniekus.

40. Kā redzējām iepriekš, visi faktori, kas ļauj tiesai lietderīgi organizēt procesu, tātad ir Čehijas Republikā.

41. Citiem vārdiem sakot, pareizas tiesvedības un procesuālās ekonomijas apsvērumu dēļ tikai tas vien, ka izlīguma summu ir segusi Nīderlandē reģistrēta sabiedrība, nav pietiekams pamats Nīderlandes tiesas jurisdikcijai.

42. Man nešķiet, ka ar Tiesas judikatūras analīzi tiek atspēkota šī pieeja.

43. Lietā, kurā tika pasludināts spriedums *Kronhofer*²⁵, cietusi persona, kas reģistrēta Austrijā, bija atbildējusi uz piedāvājumu, kurš ietvēra konta atvēršanu Vācijā, kurā tā bija ieguldījusi kapitālu. Tiesa nosprieda, ka Briseles konvencijas 5. panta 3. punkts ir interpretējams tādējādi, ka izteiciens “vietā, kurā aizskārums ir noticis” neattiecas uz prasītāja domicila vietu, kur atrodas “viņa mantisko attiecību centrs”, *tikai tā iemesla dēļ*, ka viņš tajā ir cietis finanšu kaitējumu, kas izriet no īpašuma daļas zaudēšanas, kura notika un tika ciesta citā ligumslēdzējā valstī²⁶. Šis konstatējums ir pārliecinošs, ņemot vērā, ka šī vieta drīzāk ir neparedzama un pavisam noteikti nav uzticams piesaistes kritērijs.

44. Lietā, kurā tika pasludināts spriedums *Kolassa*²⁷, ieguldītājs savā valstī, proti, Austrijā, bija ieguldījis noteiktu summu kādā bankā. Pēc Tiesas uzskata, kaitējums ir radies vietā, kur ieguldītājs to ir cietis²⁸, proti, Austrijā. Tiesa uzskatīja, ka jurisdikcija saskaņā ar Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punktu ir pierādīta²⁹.

45. Tomēr es uzskata, ka no šīs lietas nevar tikt izsecināts vispārējs noteikums, ka ar finansiāliem zaudējumiem kā piesaistes kritēriju pietiek iepriekš minētās tiesību normas piemērošanai. Faktiskie apstākļi lietā, kurā pasludināts spriedums *Kolassa*³⁰, bija īpaši. Atbildētāja šajā lietā, proti, Apvienotās Karalistes banka, bija publicējusi prospektu par attiecīgajām finanšu apliecībām Austrijā³¹, un Austrijas banka bija tālāk pārdevusi šīs apliecības.

46. Lietā, kurā pasludināts spriedums *CDC Hydrogen Peroxide* par konkurences tiesībām, kurā cietušās personas bija vairākās dalībvalstīs, Tiesa atzina, ka šīs dažādās vietas varēja tikt uzskatītas par piesaistes punktu³². Tiesa nosprieda, ka “attiecībā uz papildu izmaksām, kas radušās mākslīgi paaugstinātas cenas dēļ, [...] šī vieta ir nosakāma vienīgi katram apgalvotajam cietušajam individuāli un principā ir tā juridiskās adreses vieta”³³.

25 — C-168/02, EU:C:2004:364.

26 — Spriedums *Kronhofer* (C-168/02, EU:C:2004:364, 21. punkts).

27 — C-375/13, EU:C:2015:37.

28 — Spriedums *Kolassa* (C-375/13, EU:C:2015:37, 54. punkts).

29 — Spriedums *Kolassa* (C-375/13, EU:C:2015:37, 57. punkts).

30 — C-375/13, EU:C:2015:37.

31 — Skat. arī manus secinājumus lietā *Kolassa* (C-375/13, EU:C:2014:2135, 64. punkts).

32 — C-352/13, EU:C:2015:335 (52. punkts).

33 — Spriedums *CDC Hydrogen Peroxide* (C-352/13, EU:C:2015:335).

47. Es neuzskatu, ka šis apgalvojums varētu pamatot vispārēju noteikumu, ka uzņēmuma, kam nodarīts kaitējums, juridiskā adrese ir vieta, kur kaitējums ir radies. Gluži pretēji, šis apgalvojums arī šeit ir skaidrojams ar šīs lietas, kurā bija liels cietušo personu skaits, īpatnībām. Līdz ar to nebija iespējams identificēt vienu vietu kā vietu, kurā bija noslēgta aizliegtā vienošanās, un tādējādi vietu, kur iestājies notikums, kas ir kaitējuma cēlonis. Turklāt man šķiet, ka uzņēmuma juridiskā adrese parasti sakrīt ar tā saimnieciskās darbības vietu.

48. Apkopojot aplūkoto, es nesaskatu, kā Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punkts varētu būt pamats tādas tiesas jurisdikcijai, kura ir kādā dalībvalstī un ar kuru vienīgais strīda piesaistes punkts ir tas, ka cietušajai personai šajā dalībvalstī ir nodarīti finansiāli zaudējumi.

49. Līdz ar to es ierosinu uz pirmo jautājumu atbildēt, ka Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, nepastāvot citiem piesaistes punktiem, par “vietu, kur iestājies notikums, kas rada kaitējumu” nevar tikt uzskatīta vieta tajā dalībvalstī, kur ir radies kaitējums, ja kaitējumu veido vienīgi finansiāli zaudējumi, kas izriet no citā dalībvalstī veiktas prettiesiskas darbības.

50. Ņemot vērā šo priekšlikumu, otrais jautājums vairs nav jāizvērtē.

C – Par trešo jautājumu

51. Ar trešo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesai, kurai tiek lūgts izvērtēt, vai atbilstoši šai tiesību normai tai ir jurisdikcija, ir pienākums balstīt savu vērtējumu uz prasītāja izvirzītajiem apgalvojumiem un vai šai tiesai ir jāņem vērā arī atbildētāja iesniegtie elementi, lai apstrīdētu šos apgalvojumus.

52. Pat ja iesniedzējtiesa uzdod šo jautājumu tikai apstiprinošas atbildes uz pirmo jautājumu gadījumā, es uzskatu, ka pastāv ieinteresētība uz to atbildēt, ņemot vērā, ka šim jautājumam ir vispārējs tvērums un tas atsaucas uz jurisdikcijas izvērtēšanu, nevis tikai uz jautājumu par to, vai ar finansiāliem zaudējumiem pietiek, lai atzītu jurisdikciju.

53. Vispirms ir jāatgādina³⁴, ka tiesas jurisdikciju nosaka Regulas Nr. 44/2001 autonomās tiesību normas, bet par lietas būtību tiek lemts, piemērojot attiecīgās valsts tiesības, ko nosaka atbilstoši kolīziju normām attiecībā uz līgumsaistībām³⁵ vai ārpuslīgumiskām saistībām³⁶.

54. Manuprāt, esošajā judikatūrā jau ir tikušas sniegtas vairākas norādes, lai varētu atbildēt uz šo jautājumu.

55. Regulā Nr. 44/2001 nav precizēts pārbaudes pienākuma, kas uzlikts valsts tiesai, tai pārbaudot savu jurisdikciju, apjoms. No pastāvīgās judikatūras izriet, ka Briseles konvencijas mērķis bija nevis vienādot līgumslēdzēju valstu procesuālos noteikumus, bet gan noteikt, kuras tiesas jurisdikcijā ir izskatīt strīdus civillietās un komercietās attiecībās starp līgumslēdzējām valstīm, un atvieglot tiesas nolēmumu izpildi³⁷. No pastāvīgās judikatūras arī izriet, ka attiecībā uz procesuālajiem noteikumiem ir jāatsaucas uz tās valsts noteikumiem, kurus piemēro tiesa, kurā celta prasība, ar nosacījumu, ka šo noteikumu piemērošana neapdraud Briseles konvencijas lietderīgu iedarbību³⁸.

34 — Skat. arī manus secinājumus lietā *Kolassa* (C-375/13, EU:C:2014:2135, 69. punkts).

35 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 17. jūnija Regula (EK) Nr. 593/2008 par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām (Roma I) (OV L 177, 6. lpp.).

36 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 11. jūlija Regula (EK) Nr. 864/2007 par tiesību aktiem, kas piemērojami ārpuslīgumiskām saistībām (Roma II) (OV L 199, 40. lpp.).

37 — Šajā ziņā skat. spriedumus *Shevill* u.c. (C-68/93, EU:C:1995:61, 35. punkts); *Italian Leather* (C-80/00, EU:C:2002:342, 43. punkts), kā arī *DFDS Torline* (C-18/02, EU:C:2004:74, 23. punkts).

38 — Spriedumi *Hagen* (C-365/88, EU:C:1990:203, 19. un 20. punkts), kā arī *Shevill* u.c. (C-68/93, EU:C:1995:61, 36. punkts).

56. Tādējādi Tiesa nosprieda, ka prasītājam bija līguma izpildes vietas priekšrocības saskaņā ar Briseles konvencijas 5. panta 1. punktu, pat ja lietas dalībnieki apstrīdēja līguma izstrādi, kas ir prasības pamatā³⁹. Tā arī precizēja, ka ar tiesiskās noteiktības būtību ir saderīgs tas, ka attiecīgā valsts tiesa, nepastāvot pienākumam skatīt lietu pēc būtības, var spriest par to, vai, pamatojoties uz minētās konvencijas noteikumiem, tai ir jurisdikcija⁴⁰.

57. Tiesa arī uzskatīja, ka starptautiskās jurisdikcijas pārbaudes posmā tiesa, kurā celta prasība, nevērtē ne prasības par negatīva fakta konstatēšanu pieņemamību, ne tās pamatotību saskaņā ar valsts tiesību normām, bet vienīgi identificē piesaistes punktus ar tiesas valsti, pamatojot savu jurisdikciju ar Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punktu⁴¹. Tā arī uzskatīja, ka, lai piemērotu Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punktu, tiesa, kurā ir celta prasība, vienīgi nolūkā pārbaudīt savu jurisdikciju atbilstoši šai tiesību normai var uzskatīt par konstatētiem prasītāja apgalvojumus attiecībā uz atbildības par neatļautu darbību vai kvazideliktu nosacījumiem⁴². Visbeidzot tā nosprieda, ka jurisdikcijas pārbaudē saskaņā ar Regulu Nr. 44/2001 nav jāveic plašs pierādījumu iegūšanas process par strīdīgajiem faktiem, kas ir svarīgi gan jautājumā par jurisdikciju, gan attiecībā uz minēto tiesību esamību, un ka tomēr tiesa, kurā celta prasība, var pārbaudīt savu starptautisko jurisdikciju, ņemot vērā visu tās rīcībā esošo informāciju, tostarp vajadzības gadījumā – atbildētāja izteiktos iebildumus⁴³.

58. Tādējādi es ierosinu uz trešo jautājumu atbildēt, ka, lai noteiktu savu jurisdikciju saskaņā ar Regulas Nr. 44/2001 normām, tiesai, kurā iesniegts strīds, ir jānovērtē visi tās rīcībā esošie elementi, tostarp vajadzības gadījumā – arī atbildētāja iesniegtie elementi.

V – Secinājumi

59. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlandes Augstākā tiesa) uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

- 1) Padomes 2000. gada 22. decembra Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās 5. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, nepastāvot citiem piesaistes punktiem, par “vietu, kur iestājies notikums, kas rada kaitējumu” nevar uzskatīt vietu tajā dalībvalstī, kur ir radies kaitējums, ja šo kaitējumu veido vienīgi finansiāli zaudējumi, kas izriet no citā dalībvalstī veiktas pretiesiskas darbības;
- 2) lai noteiktu savu jurisdikciju saskaņā ar Regulas Nr. 44/2001 normām, tiesai, kurā iesniegts strīds, ir jānovērtē visi tās rīcībā esošie elementi, tostarp vajadzības gadījumā – arī atbildētāja iesniegtie elementi.

39 — Spriedums *Effer* (38/81, EU:C:1982:79, 8. punkts).

40 — Spriedums *Benincasa* (C-269/95, EU:C:1997:337, 27. punkts).

41 — Spriedums *Folien Fischer un Fofitec* (C-133/11, EU:C:2012:664, 50. punkts).

42 — Spriedums *Hi Hotel HCF* (C-387/12, EU:C:2014:215, 20. punkts).

43 — Spriedums *Kolassa* (C-375/13, EU:C:2015:37, 65. punkts).